

ดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง

อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Music for shadow puppet casestudy on Nang

Rungfah Sangtong Muang District,

Nakhon Si Thammarat

นายสุเชษฐ์ วงศ์เมฆ ^{*}, รองศาสตราจารย์มนัส วัฒนไชยยศ ^{**}

ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ ^{***}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาดนตรีประกอบหนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลตามองค์ประกอบของดนตรีได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัย ด้านจังหวะ (Beat) พบว่า หน้าทับเป็นเครื่องดนตรีที่กำกับจังหวะหลัก กำหนดอัตราความเร็ว ซึ่งเป็นตัวกำหนดซีพจร 4 ซีพจร มีการเน้นที่จังหวะที่ 2 และ 4 ศึกษาค่าตัวโน้ตและจำนวนจังหวะ ในแต่ละห้องใช้เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time Signature) ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะธรรมดา

2. ผลการวิจัยด้านทำนอง (Melody) ทำนองของเพลงเป็นลักษณะทำนองที่บรรเลงต่อเนื่องกัน (Conjunct motion) และพบลักษณะทำนองที่บรรเลงไม่ต่อเนื่องกัน (Disjunct motion) นอกจากนั้นผู้วิจัยศึกษาพบว่าทิศทางการเดินทำนองขึ้น (Ascending motion) ทิศทางการเดินทำนองลง (Descending motion) และทิศทางคงที่ (Contant motion) ผลจากการวิจัยเรื่องหลักเสียง (Tonality) จัดอยู่ในระบบหลักเสียง G Ionian

^{*} นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

^{**} บ้านสมเด็จเจ้าพระยา

^{***} ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

mode บันไดเสียง G เมเจอร์, หลักเสียง C Ionian mode บันไดเสียง C เมเจอร์, หลักเสียง A eolian mode บันไดเสียง A Natural minor, หลักเสียง D Dorian mode บันไดเสียง D Natural minor

3. ผลการวิจัย ด้านการประสานเสียงและพื้นผิว (Harmony & Texture) เป็นบทเพลงที่แนวทำนองเดียว

4. ผลการวิจัย ด้านสีของเสียง (Tone color) มีการจัดวางเสียงจากความสามารถของเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองหลักคือ ปี่ เป็นตัวกำหนดบันไดเสียง G เมเจอร์ นอกจากนั้นค้นพบความเข้มเสียง (Intensity) ซึ่งพบเครื่องหมายแสดงความเข้มดังนี้ คือ พบการแสดงการเน้นยาว พบการแสดงการเน้นสั้น พบเครื่องหมายค้อยดั่งขึ้น

5. ผลการวิจัยด้านสังคีตลักษณ์หรือรูปแบบทางดนตรี (Form) พบว่าบทเพลงเป็นสังคีตลักษณ์แบบสองตอน (Binary form) จำนวน 7 เพลง สังคีตลักษณ์แบบสามตอน (Ternary form) จำนวน 1 เพลง สังคีตลักษณ์แบบท่อนเดียว (One Part form หรือ Through Compost) จำนวน 3 เพลง สังคีตลักษณ์รูปแบบรอนโด (Rondo form) 1 เพลง

คำสำคัญ : ดนตรีประกอบหนังตะลุง, คณะรุ่งฟ้า แสงทอง

Abstract

This research purpose for music education on shadow puppet on Nang Rungfah Sangtong Muang District, Nakhon Si Thammarat Province. Presented data Descriptive analysis. The research can be summarized as elements of music.

1. The findings revealed that the Beat Results from the study showed that “Nha-Tap” is the main instrument of the rhythms. Which determines the pulse, 4 pulses. With an emphasis on rhythm, 2 and 4. Study the notes and rhythms each Time Signature.

2. The findings revealed that the melody found The similar melody like Conjunct motion and Disjunct motion. Found Ascending motion, Descending motion, Contant motion. Results of research on Tonality usually

in the core system G Ionian mode, G major, C Ionian mode, C major, A eolian mode, A Natural minor, D Dorian mode, D Natural minor

3. The findings revealed that the Harmony & Texture found to be monophony

4. The findings revealed that the Tone color the instrument to the main melody is “Pipe” in G major. The researchers discovered Intensity which showed marked intensity as follows found the highlighted term, found the highlighted short and found Cressendo

5. The findings revealed that form. Binary form there are 7 song, Ternary form is 1song, One Part form there are 3 song, Rondo form is 1 song.

Keyword : Music for shadow puppet, Nang Rungfah Sangtong

บทนำ

วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดนครศรีธรรมราช นครอันสง่าแห่งพระราชอาผู้ทรงธรรมอันเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทย ในปัจจุบันนี้มีการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมายาวนาน 1800 ปี ทั้งนี้ โดยนับตั้งแต่สมัยก่อน : ประวัติศาสตร์ ซึ่งหมายถึงยุคสมัยที่ผู้คนแถบนี้ยังไม่มีตัวอักษรใช้สื่อสาร มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามถ้ำหรือเพิงผา หาพืชสัตว์กินเป็นอาหารเป็นวันๆ ต่อมาได้รวมตัวกันเข้ามาเป็นชุมชนเมืองเรียกว่านครรัฐ ซึ่งมีนามว่า “นครศรีธรรมราช” ช่วงระยะเวลาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จึงก่อเกิดภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ของจังหวัดนี้มาได้ซึ่ง สิบองค์ ธรรมชาติ (2554) ได้ให้ความหมายว่า ในคัมภีร์มหานิทเทศของอินเดีย ที่เขียนขึ้น ราวพุทธศตวรรษที่ 7 - 8 เรียกชื่อว่า “ตามพวลิงค์” ส่วนชื่อนครศรีธรรมราช มาจากนามของกษัตริย์ผู้ครองนครในอดีต ทรงมีพระนามว่า พระเจ้าศรีธรรมโศกราช (ราชวงศ์ศรีธรรมโศกราช) มีความหมายว่านครอันงามสง่าแห่งพระราชอาผู้ทรงธรรมหรือเมืองแห่งพุทธธรรมของพระราชอาผู้ยิ่งใหญ่

หนังตะลุง

ปัจจุบันชาวไทยยังนิยมชมชอบหนังตะลุง สังเกตบริเวณวัดในภาคใต้ เขาสร้างโรงถาวรเพื่อแสดงหนังตะลุง โดยเฉพาะ ปกติโรงหนังตะลุงจะนิยมยกเสาพื้นสูงประมาณ 2 เมตร ฝากัน 3 ด้าน กันด้วยจาก หรือทางมะพร้าว หลังคาทำแบบเพิงหมาแหงนมุงด้วยจาก ถ้าเป็นโรงประเภทถาวรมุงด้วยสังกะสี กันด้วยไม้กระดาน ส่วนด้านหน้าเป็นที่ ซึ่งจ่อ โดยใช้ผ้าสีขาวเนื้อละเอียด ยาวประมาณ 3.5 เมตร กว้าง 2.5 เมตร นอกจากนี้มีมัตถ์ก้วยยาววางไว้สำหรับปักรูปหนัง ตัวนายหนังแสดงเสร็จแล้วจะเก็บรูปไว้ในที่เก็บเรียกว่า “แผง” รูปหนังตะลุงประดิษฐ์ด้วยหนังควายหรือหนังวัว ส่วนมากใช้หนังลูกวัว เพราะบางโปร่งแสง และทำงานง่าย ขึ้นต้นมา หนังมาชุบน้ำให้เปียก และเอาปูนขาวโรยด้านหน้าที่มีขน จากนั้นนำไปแช่น้ำไว้ 4 - 5 คืนเพื่อฆ่าหนัง เมื่อได้ที่แล้ว คลุกปูนขาวอีกครั้งหนึ่ง แล้วชุดขนให้เกลี้ยง ขึ้นต่อมานำไปตากให้แห้งพอได้การจึงใช้ดินสอดำวาดรูป แล้วใช้มีดแหลม เรียกว่า “เกรียง” แกะลวดลายไปตามรอยดินสอดู เมื่อเรียบร้อยแล้วจึงระบายสีให้สดใส ขึ้นสุดท้ายเอาไม้ตบซึ่งทำด้วยไม้ไผ่คิบริูปตั้งแต่เท้าจรดหัว แล้วใช้ด้ายเหนียวผูกให้แน่น ส่วนมีอีรูปหนังข้างหนึ่งมีไม้ผูกไว้สำหรับให้เคลื่อนไหว ปัจจุบันมีช่างแกะรูปหนังตะลุงจำหน่าย รายได้ดี ไม่น้อย

ขนบนิยมในการเล่นเพื่อประกอบพิธีกรรม เป็นการเล่นเพื่อบวงสรวงครุทหมอหนังหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามพันธะที่บนไว้ หนังที่จะทำพิธีนี้ได้ ต้องรอบรู้พิธีกรรมและที่สำคัญต้องผ่านพิธีครอบมือมาแล้วไม่เช่นนั้นพันธะสัญญาจะไม่ขาดกันหรือเรียกว่าไม่ขาดเหมรย ขบนิยมในการเล่นต่างๆ ไปเป็นแบบเดียวกับการเล่นเพื่อความบันเทิง แต่ตอนเบิกโรงใช้หมากพลู 9 คำ เทียน 9 เล่ม บางคณะอาจเพิ่มดอกไม้ ข้าวสารและด้ายดิบด้วยในการแก้บน เจ้าภาพต้องเตรียมของแก้บนเอาไว้ให้ครบ เครื่องสังเวยตามที่บนบานไว้ เช่น ถ้าบนว่ายิงปืนถวายก็ยิงขึ้นในตอนนั้น เสร็จแล้วนายหนังจะผูกเรื่องมาเล่นถวายแก้บน เรื่องที่เล่นจะต้องใช้เรื่องรามเกียรติ์โดยจับเพียงตอนใด ตอนหนึ่ง พอเป็นเคล็ดว่าตัดเหมรย เพื่อให้เป็นพยานว่าพันธะสัญญาขาดกันแต่บัดนี้ แล้วนายหนังจุดเทียน จับเทียนรวมกับมีดครุ และไม้ผูกมอีรูปทุกตัวใช้มีดตัดเหมรย (เป็นท่อนกระดาศที่เขียนคำบนบานและเครื่องบูชาตอนบนบานเอาไว้) ขว้างออกนอกโรงเป็นเสร็จพิธี จากนั้นจะแสดงให้เห็นความบันเทิงแก่ชาวบ้านต่อ

การบรรเลงดนตรีหนังตะลุง แบ่งออกเป็นสองลักษณะคือ ดนตรีที่บรรเลงล้วนๆ ได้แก่ การบรรเลงเพลงโหมโรง ออกฤๅษี เชิดฤๅษี เดินฤๅษี ดำเนินฤๅษี เชิดพระอิศวร ปรายหน้าบท ออกรูปบรรยายเรื่อง ออกรูปเจ้าเมือง และดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงตาม

เนื้อเรื่อง คือการบรรเลงประกอบบทพากย์ ประกอบบทบรรยาย ประกอบบทเจรจา ประกอบตามบทบาทเฉพาะตัวละคร รวมถึงดนตรีร่วมสมัยเพื่อคั่นฉากการแสดงหนังตะลุง การสืบทอดการแสดงและพิธีกรรม ในสมัยโบราณ ผู้ใดจะแสดงหนังตะลุงก็จะไปฝากตัวเป็นลูกศิษย์กับคณะหนังตะลุงที่ตัวเองชอบ ในแนวทางแสดง พร้อมกับนำดอกไม้ ฐูปเทียน หมากพลู ไปมอบให้เพื่อเป็นการบูชา หลังจากนั้นก็เข้าพิธีครอบมือ อาจารย์จะรับไว้เป็นศิษย์ สมัยโบราณการศึกษาหนังตะลุงอย่างน้อยต้อง 3 - 4 ปี อาจารย์จะครอบมือให้จึงจะเป็นหนังตะลุงที่สมบูรณ์แบบ แก้นับได้ (แก่เหมรย) หนังตะลุงโรงใดที่ยังไม่ได้รับการครอบมือเชื่อกันว่า แก้นับไม่ขาด พิธีการครอบมือเหมือนกับการไหว้ครู ทุกประการพิธีไหว้ครู การไหว้ครูเป็นประเพณีสำคัญของหนังตะลุง มีความเชื่อกันว่าหนังตะลุงคณะใดมีการไหว้ครูเป็นประจำทุกปีจะเป็นมงคลแก่ตัวเอง การไหว้ครู คือ การบูชาครูอาจารย์ที่ยังมีชีวิตและที่ล่วงลับไปแล้ว วันไหว้ครูนิยมใช้วันพฤหัสบดี โดยมีความเชื่อกันว่าเป็นวันครู ส่วนเดือนที่ใช้ 6 - 9 - 11 แต่มักใช้เดือน 6 เป็นหลัก โดยมีความเชื่อว่าเดือน 9 - 11 ครูถือศีลเข้าพรรษา ของสำคัญในการไหว้ครู ผ้าขาว 2 ผืน ผืนแรกใช้ทำเพดาน อีกผืนหนึ่งใช้สำหรับกราบครู หมอน 1 ใบ ใช้สำหรับกราบครู หินลับมีด เสื้อ 1 ผืน ด้ายและเข็ม มีดโดน ด้ายสายสิญจน์ ข้าวตอกดอกไม้ ฐูปเทียน หมากพลู มะพร้าวอ่อน 2 ลูก อ้อย กล้วย ปลายมีหัวมีหาง ไก่ตัวผู้ ใช้ทองปิดปาก หัวหมูใช้ทองปิดปาก ส่วนเหล้าใช้ได้ทุกยี่ห้อ จำนวนไม่จำกัด

ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักดนตรีและกำลังศึกษาหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาดนตรีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า ศิลปะการเล่นของชาวพื้นบ้าน โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หนังตะลุงเป็นศิลปะการแสดงเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นยอดนิยม มาตั้งแต่โบราณ ซึ่งให้ประโยชน์ทั้งปัญญาและอารมณ์ เป็นสื่อที่ให้ความบันเทิงอย่างที่สุด หนังตะลุงเป็นมรดกสืบทอดมาของบ้านคูเมือง นครศรีธรรมราช ดนตรีประกอบหนังตะลุง มีความเรียบง่าย โดยชาวบ้านในท้องถิ่นประดิษฐ์ขึ้นมาเอง และใช้วัสดุในพื้นที่บ้าน ได้แก่ กลอง โหม่ง ฉิ่ง ปี ซอ ต่อมาวัฒนธรรมภายนอกเข้ามาอิทธิพลต่อดนตรีหนังตะลุง โดยเฉพาะดนตรีสากล หนังตะลุงจึงเพิ่มดนตรีใหม่ๆ เข้ามาเสริม เช่น กลองชุด กีตาร์ ไวโอลิน ออร์แกน ดนตรีประกอบหนังตะลุงเป็นการบรรเลงบทบาทเฉพาะอย่างที่นาสนใจเป็นอย่างยิ่ง คือบรรเลงตามอัตลักษณ์ของรูปต่างๆ ตัวเนื้อของดนตรีสามารถวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของดนตรีสากลได้อย่างครบถ้วน

จากการทบทวนวรรณกรรมในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับ ขนบนิยมการแสดงหนังตะลุง ส่วนการศึกษาในประเด็นดนตรีประกอบ หนังตะลุงมีจำนวนน้อย ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าดนตรีประกอบหนังตะลุงมีความสลับซับซ้อนและงดงามมาก มีความไพเราะของท่วงทำนอง ความเข้าใจของจังหวะความหลากหลายของสีสัน และความมีพลังขององค์รวมของดนตรี ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยดนตรีประกอบหนังตะลุง “คณะรุ่งฟ้า แสงทอง” อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อที่จะอนุรักษ์วัฒนธรรมทางดนตรีประกอบหนังตะลุงไว้ประกอบการศึกษาและจรรโลงความงาม ในอันที่จะทำให้ผู้ศึกษาดนตรีประกอบหนังตะลุงเห็นถึงคุณค่า ความงามของสุนทริยรสแห่งดนตรีประกอบหนังตะลุง และได้เผยแพร่สู่มวลชนุชยชาติได้ในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะวิเคราะห์ผลงานเพลงประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผลงานที่อยู่ในเกณฑ์จำนวน 12 บทเพลง ดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แบบแผนดนตรีประกอบหนังตะลุง
2. เพื่ออนุรักษ์แบบแผนดนตรีประกอบหนังตะลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์

ผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (purposive Sampling) รวมผู้ให้ข้อมูลโดยการแบ่งกลุ่มบุคคลข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. นายหนังตะลุง นักดนตรี (ลูกคู่)
2. กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้อง (กลุ่มบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับหนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ ภรรยา ลูก และแฟนคลับ)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ประเภทบุคคล ได้แก่ ตัวผู้วิจัย โดยการสัมผัสกับคนโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเป็นจริงมากที่สุด โดยการกำหนดบทบาทการสร้างความคุ้นเคยและความไว้วางใจจากผู้ถูกวิจัยให้ได้มากที่สุด ประกอบกับทักษะในการสังเกต (Observation) และสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามกรอบการวิจัย

2. ประเภทเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์มีโครงสร้างและแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง กำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ไว้กว้างๆ เพียงประเด็นคือ ประวัติความเป็นมาของดนตรีประกอบหนังตะลุงและการบรรเลงเพลงหนังตะลุงตามอัตลักษณ์ของรูปหนังตะลุง

3. ประเภทอุปกรณ์ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยสมุดบันทึก แฟ้มเก็บข้อมูล เครื่องบันทึกเสียง และภาพเคลื่อนไหว กล้องถ่ายรูป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้
แนวคำถาม (Interview guide) เพื่อใช้เป็นแนวทางการสัมภาษณ์ให้ข้อมูล

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัย และสอบถามบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดหัวข้อประเด็นหลัก ประเด็นรอง และประเด็นย่อยของแนวคำถาม เพื่อช่วยในการสร้างให้ครอบคลุม มีรายละเอียดของเนื้อหาที่ศึกษาให้ครบถ้วน

3. สร้างแนวคำถาม นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง ชลวิโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนและมีความครอบคลุม ตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

4. เน้นแนวคำถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ เพื่อให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนอีกครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาเอกสาร เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีดนตรีศึกษา และความเป็นมาของหนังตะลุงและดนตรีประกอบหนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน (Household Census) เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

เกี่ยวกับ นายหนังตะลุง ภรรยา ลูกและแฟนคลับ และนักดนตรี (ลูกคู่) ผู้ให้ข้อมูล สถานที่ติดต่อ วิธีการติดต่อ และการแนะนำตัวผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลได้รู้จัก ค้นเคย เพื่อติดต่อสื่อสารกันโดยตรงได้ตามสมควร

3 .การสัมภาษณ์ (interview) ความหมายของการสัมภาษณ์ คือ การพบปะพูดคุยกันอย่างมีวัตถุประสงค์ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้สัมภาษณ์ (Interviewers) กับผู้ถูกสัมภาษณ์ (Interviewee)

จุดหมายในการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้จัดลักษณะการสัมภาษณ์ไว้ คือ การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured interview) เป็นการพูดคุยกันอย่างที่ไม่มีกำหนดเนื้อหาไว้ล่วงหน้า

4. การสังเกต (Observation)

1.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non Participant Observation) โดยผู้วิจัยสังเกตแบบแนบเนียน ผู้ถูกสังเกตไม่ทันรู้ตัว เพื่อหวังในข้อมูลที่เป็นไปอย่างธรรมชาติโดยไม่มีการปรุงแต่งใดๆ ทั้งสิ้น

1.2 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปใช้ชีวิตในการแสดงหนังตะลุงตามเวทีต่างๆ และไปเป็นนักดนตรี (ลูกคู่) ในคณะหนังตะลุงด้วยโดยการเล่นเครื่องดนตรีในตำแหน่งคีย์บอร์ด เพื่อสร้างความไว้วางใจกับผู้ให้ข้อมูล คือ นายหนังตะลุง และ นักดนตรี (ลูกคู่) วัตถุประสงค์ก็คือเพื่อได้เรียนรู้ถึงพิธีกรรม สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และความหมายของบทเพลง ในวิถีชีวิตที่แท้จริงของนายหนังตะลุง รุ่งฟ้า แสงทอง และนักดนตรี

การบันทึกข้อมูลภาคสนาม

ในการศึกษาเรื่องดนตรีประกอบหนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พื้นที่ภาคสนามในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งไว้ 2 รูปแบบ เพื่อที่จะเปรียบเทียบในเรื่องคุณภาพของดนตรี คือ พื้นที่ภาคสนามตามลักษณะงานทั่วไป และการแสดงพิธีไหว้ครูหนังตะลุง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

พื้นที่ภาคสนามตามลักษณะงานทั่วไป

1. วันที่ 8 กรกฎาคม 2556 ออกอากาศวิทยุ ร่วมรายการเรื่องศิลปินพื้นบ้าน ในรายการเช้านี้ที่เมืองคอน สวท. นครศรีธรรมราช

2. วันที่ 20 กรกฎาคม 2556 แสดงงานทอดผ้าป่าช่วยเหลือนักเรียนบ้านสระ อำเภอรุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. วันที่ 8 สิงหาคม 2556 ร่วมแสดงช่วยงานจังหวัดนครศรีธรรมราช ในงาน ชิมมังคุดเมืองคอน ณ สนามศาลากลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช

4. วันที่ 6 กันยายน 2556 แสดงในงานทำบุญรอบปี หนึ่งแคว้น เสียงทอง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

5. วันที่ 28 กันยายน 2556 แสดงในงานเทศกาลเดือนสิบ ณ สนามทุ่งท่าลาด อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

พื้นที่ภาคสนามพิธีไหว้ครูหนังตะลุงภูมิภาคทักษิณ

1. วันที่ 23 พฤษภาคม 2556 แสดงหนังตะลุงและเป็นเจ้าพิธีไหว้ครูหนังตะลุง ภูมิภาคทักษิณ ณ ศูนย์การเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขา การแสดงหนังตะลุง ตำบลบางจาก อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เตรียมข้อมูลเพื่อการเสนอโครงสร้างวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน โดยการสัมภาษณ์ นายเฉลียว ดวงสิน (หนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช) และนักดนตรี (ลูกคู่) เพื่อนำมาประกอบการเขียน โครงการวิทยานิพนธ์ โดยใช้เวลาประมาณ 6 เดือน ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2556 ถึงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2556

ระยะที่ 2 การปรับปรุงโครงสร้างวิทยานิพนธ์

หลักการเสนอโครงสร้างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมตาม คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา โดยการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์นายเฉลียว ดวงสิน (หนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัด นครศรีธรรมราช) และนักดนตรี (ลูกคู่) เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลตามกรอบการวิจัย แล้วนำ ข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการปรับปรุงโครงสร้างวิทยานิพนธ์ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาให้ตรวจสอบ ความถูกต้อง เพื่อให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น โดยใช้เวลา 6 เดือน ตั้งแต่เดือน มกราคม 2557 ถึง เดือน มิถุนายน 2557

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากผู้วิจัยเสร็จสิ้นภารกิจจากการศึกษาภาคสนามแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ นำข้อมูลที่ได้นั้นแยกแยะจัดระบบประเภทข้อมูลตามลำดับก่อนหลัง แล้วตรวจสอบข้อมูลเพื่อป้องกันความผิดพลาด หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดรอบคอบเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ไปพร้อมกับการเก็บข้อมูล โดยการนำข้อมูลทุกประเภทมาแยกเป็นหมวดหมู่ และตรวจสอบข้อมูลแต่ละครั้งว่าสมบูรณ์หรือไม่จัดหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ที่สุด

2. การตรวจสอบข้อมูลทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อตรวจสอบข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นว่าถูกต้องหรือไม่ กรณีข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มีความขัดแย้ง ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะนำคำถามเดิมไปสอบถามผู้ให้ข้อมูลอีกครั้งเพื่อยืนยันและหาข้อสรุปของข้อมูลนั้นให้เกิดความชัดเจน กรณีข้อมูลที่เป็นที่สงสัยและไม่สามารถพิสูจน์ได้หรือขาดความเชื่อถือ ผู้วิจัยจะไม่นำข้อมูลนั้นมาใช้และถ้าได้ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะศึกษาก็จะดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมให้สมบูรณ์

3. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ ให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน เป็นภาพรวมที่สามารถตอบคำถามได้ จึงเขียนบรรยายเพื่อนำเสนอรายงานต่อไป

4. นำข้อมูลสรุปไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วดำเนินการจัดเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์

สรุปผลวิจัย

หนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง คือมหรสพที่ได้รับความนิยมสูงสุดเมื่อครั้งอดีตของจังหวัดนครศรีธรรมราช เพราะหนังตะลุง คณะรุ่งฟ้า แสงทอง ได้สร้างกระบวนการถ่ายทอดทางค่านิยมของสังคม วัฒนธรรมให้แก่สมาชิกของสังคมถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่สืบทอดเป็นแนวทางของสังคม ถึงแม้ว่าปัจจุบันบทบาทของหนังตะลุงได้เปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมก็ตาม แต่ก็ยังมีอิทธิพลต่อสังคมจังหวัดนครศรีธรรมราช

ดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

ดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เป็นดนตรีที่แบ่งเป็นสองลักษณะคือ ดนตรีที่บรรเลงล้วนๆ ได้แก่ การบรรเลงเพลงโหมโรง ออกฤๅษี เชิดฤๅษี เดินฤๅษี ดำเนินฤๅษี เชิดพระอิศวร ปรายหน้าบท ออกรูปบรรยายเรื่อง ออกรูปเจ้าเมือง และดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงตามเนื้อเรื่อง คือการบรรเลงประกอบบทพากย์ ประกอบบทบรรยายประกอบบทเจรจาประกอบตามบทบาทเฉพาะตัวละคร และดนตรีร่วมสมัยเพื่อคั่นฉากการแสดงหนังตะลุง

บทบาทของดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช มีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์ของทำนองลีลา อารมณ์ และความรู้สึกให้สอดคล้องกับบทตอนและสถานการณ์ของการแสดงหนังตะลุง โดยนักดนตรีมีความรู้ในด้านบทกลอน และตัดแปลงสอดใส่อารมณ์ดนตรีประกอบด้วยไหวพริบปฏิภาณอย่างลงตัว

ปัจจุบันดนตรีประกอบหนังตะลุง มีประสิทธิภาพน้อยมากในการฟื้นฟู ส่งเสริม สืบทอด อนุรักษ์อย่างถูกวิธี เพราะนักดนตรีหนังตะลุงปัจจุบันนั้นเข้าสู่วัยชรา สภาพชีวิตเปลี่ยนไป เยาวชนยุคใหม่เห็นห่าง หวังรางวัลวัฒนธรรมพื้นบ้าน

จากการทบทวนในวรรณกรรมในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่จะศึกษาเกี่ยวกับขนบนิยามการแสดงหนังตะลุง ส่วนการศึกษาในประเด็นศิลปะดนตรีเพื่อการศึกษา มีจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิจัยดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เน้นกระบวนการศึกษาดนตรี รวมถึงการวิเคราะห์ดนตรีประกอบหนังตะลุง

ลักษณะทางกายภาพของเครื่องดนตรีหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ในการบรรเลงบรรเลงดนตรีนั้นผู้วิจัยได้จำแนกไว้สองประเภท ได้แก่ ประเภทที่หนึ่ง คือ เครื่องดนตรีที่ให้จังหวะได้แก่ ทับ กลอง ทอมบ้า โหม่ง ฉิ่ง ประเภทที่สอง เครื่องดนตรีที่ให้ทำนอง ได้แก่ ปี่ ออร์แกน กีตาร์ เบส

การศึกษาดนตรีประกอบหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ถ่ายทอดดนตรีในรูปแบบของเสียงเป็นตัวโน้ตดนตรี (Transcriptions) วิจัยเชิงคุณภาพ โดยการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการวิเคราะห์ดนตรี และศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยใช้วิธีการศึกษาภาคสนาม เก็บข้อมูลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ จากนายหนังตะลุง นักดนตรี (ลูกคู่) บุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูล จากการบันทึกเสียง ถ่ายภาพนิ่ง ถ่ายภาพเคลื่อนไหว และศึกษาค้นคว้า

จากเอกสารเพิ่มเติม จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาสรุปและวิเคราะห์และจัดทำเป็นรายงานในรูปแบบการวิจัยข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยการบรรยายที่มีเนื้อสากลประกอบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย ด้านจังหวะ (Beat)

ผลจากการวิจัยพบว่าบทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช หน้าทับเป็นเครื่องดนตรีที่กำกับจังหวะหลัก กำหนดอัตราความเร็ว ซึ่งเป็นตัวกำหนดซีพอร์ 4 ซีพอร์ มีการเน้นที่จังหวะที่ 2 และ 4 ศึกษาค่าตัวโน้ตและจำนวนจังหวะ ในแต่ละห้องใช้เครื่องหมายประจำจังหวะ (Time Signature) ใช้เครื่องหมายกำหนดจังหวะธรรมดาได้แก่ $h \ 4/4$ พบอัตราความเร็ว (Tempo) ซึ่งเทียบกับความเร็วมাত্রฐานสากลแล้วสามารถวัดจังหวะได้อัตราความเร็วประมาณ 55 จังหวะเคาะ โดยการเทียบโน้ตตัวดำต่อหน้าที่ กำหนดความเร็ว ช้า ของจังหวะเคาะเป็นคำศัพท์เป็นภาษาอิตาเลียน คือ Adagio ซึ่งหมายถึงช้าเรียบๆ นุ่มนวล ผลของการวิจัยพบลีลาจังหวะทำนอง ซึ่งหมายถึงความสั้น - ยาว หนัก - เบา มีการเปลี่ยนแปลงระดับเสียงได้แก่ ทอมบ้า (Tomba) ในรูปแบบของลีลาจังหวะ (Melodic Rhythm) พบจังหวะทำนองที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงระดับเสียง (Rhythm Pattern) ได้แก่ กลอง (Drum Set)

ผลของการวิจัยโครงหลักของจังหวะทำนอง พบเครื่องดนตรีที่บรรเลงประกอบซึ่งยึดโครงหลักในการกระสวนจังหวะ ได้แก่ โหม่ง ทั้งนี้เพราะมีการเดินจังหวะรูปแบบเดียวตลอด โดยใช้โน้ตตัวดำจำนวน 4 ตัวต่อหนึ่งห้องเพลง ผลจากการวิจัยเรื่องการพัฒนาลักษณะจังหวะ (Rhythmic Development) พบลักษณะจังหวะพัฒนาจากหน่วยจังหวะเอก (Rhythmic Motif) ทั้งนี้เนื่องจากมีรูปแบบของการซ้ำ เป็นการนำลักษณะจังหวะมาบรรเลงเหมือนเดิม โดยเปลี่ยนทำนองและเปลี่ยนสีสันเสียง แต่ลักษณะจังหวะที่ซ้ำกัน เป็นลักษณะที่มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ พบการแปร โดยสังเกตพบว่าการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยแต่ยังคงเค้าโครงของลักษณะเดิม และพบการพัฒนาโดยการสังเกตมีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นแต่เค้าโครงของลักษณะจังหวะยังคงคล้ายของเดิม

ผลจากการวิจัยเรื่องลักษณะจังหวะ (Rhythm) พบว่ามีการสร้างจังหวะที่สม่ำเสมอกับซีพอร์จังหวะ ทั้งนี้เป็นเพราะไม่พบการเปลี่ยนแปลงจังหวะ ผลจากการวิจัยเรื่อง

จังหวะพิเศษ พบซีพจรจังหวะที่ไม่เป็นธรรมชาติของอัตราจังหวะ ทั้งนี้เป็นเพราะมีการเน้นที่จังหวะที่ไม่สำคัญซึ่งพบ ซึ่งเรียกว่าจังหวะขัด (Syncopation)

ผลการวิจัยด้านทำนอง (Melody)

ผลจากการวิจัยเรื่องทำนอง บทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช พบว่า บทเพลงมีระยะคู่เสียง (Range) ซึ่งพบว่าเนื่องจากมีระดับเสียงต่ำสุดคือเสียง B ล่างบรรทัดห้า 5 เส้น และสูงสุดเสียง D บนบรรทัด 5 เส้น โดยวัดจากการนับขึ้นคู่ลักษณะทำนองของเพลงเป็นลักษณะทำนองที่บรรเลงต่อเนื่องกัน (Conjunct motion) เนื่องจากพบโน้ตตัวหนึ่งเคลื่อนที่ทำนองไปยังอีกตัวหนึ่ง เป็นขั้นคู่ 2 และพบการข้ามโน้ต 1 และคู่อื่นที่มีจำนวนน้อยกว่านอกจากนั้นพบลักษณะทำนองที่บรรเลงไม่ต่อเนื่องกัน (Disjunct motion) เนื่องจากพบการขยับโน้ตข้ามขั้นของทำนอง กว้างกว่าขั้นคู่ 3 นอกจากนี้ผู้วิจัยศึกษาพบว่าทิศทางในการเดินทำนองขึ้น (Ascending motion) ทิศทางในการเดินทำนองลง (Descending motion) และทิศทางคงที่ (Contant motion) มีทิศทางที่ชัดเจนซึ่งพบในท่อนต่างๆ ของบทเพลง

ผลจากการวิจัยเรื่องหลักเสียง (Tonality)

จัดอยู่ในระบบหลักเสียง G Ionian mode บันไดเสียง G เมเจอร์

ผลการวิจัยด้านการประสานเสียงและพื้นผิว (Harmony & Texture)

ผลการศึกษาเรื่องการประสานเสียงและพื้นผิว พบว่าบทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เป็นบทเพลงที่แนวทำนองเดียวไม่มีการประสานเสียง เนื่องจากพบโน้ตแนวทำนองบรรเลงโน้ตเหมือนกันถึงแม้ว่าเสียงที่จะมีเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ บรรเลงเกิดขึ้นพร้อมกันในช่วงคู่ 8 อื่นๆ ก็ตาม

ผลการศึกษาเรื่องพื้นผิวไม่พบเนื้อดนตรีในแนวตั้งหรือการสอดประสาน ทั้งนี้เนื่องจากไม่พบแนวทำนองลีลาสัมพันธ์ (Counter Point) เพราะเป็นดนตรีแนวเดียว (Monophony)

ผลการวิจัยด้านความเข้มของเสียง (Tone Color)

ผลของการวิจัยความเข้มของเสียงบทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช มีการจัดวางเสียงจากความสามารถของเครื่องดนตรีที่ทำนองหลักคือ ปี่ เป็นตัวกำหนดบันไดเสียง G เมเจอร์ เพราะมีความกว้างของเสียงในขีดจำกัด

นอกจากนี้วิจัยค้นพบความเข้มเสียง (Intensity) ซึ่งพบเครื่องหมายแสดงความเข้มดังนี้ คือ พบการแสดงการเน้นยาว พบการแสดงการเน้นสั้น พบเครื่องหมายที่มีผลต่อโน้ตตัวเดียว พบเครื่องหมายค้อยดั่งขึ้น

ผลการวิจัยด้านสังคีตลักษณ์ หรือรูปแบบทางดนตรี (Form)

ผลของการวิจัยพบว่าบทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช พบหน่วยที่เล็กที่สุดของทำนองปรากฏเป็นระยะในรูปแบบที่เหมือนกันแปลเปลี่ยนไปซึ่งเรียกว่าหน่วยย่อยเอก (Rhythmic motif) และนอกจากนั้นพบหน่วยทำนองที่มีความสำคัญชั่วขณะซึ่งมีผลกับการพัฒนาเพลงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

ผลของการวิจัยประโยคเพลง (Phrase) สองประโยคที่มีความสัมพันธ์กัน ทำนองที่มีคล้ายกัน รูปร่างขึ้นลงของทำนองใกล้เคียงกัน ผลของการวิจัยทำนองพบทำนองที่เป็นประโยคคำถาม ที่มี Cadence ที่เบา และประโยคคำตอบที่มี Cadence ที่หนัก ที่มีความสัมพันธ์กัน และพบประโยคที่รวมกันเป็นประโยคใหญ่ (Period) ซึ่งประกอบด้วยสองประโยค คือประโยคถาม - ประโยคตอบ (Antecedent - Consequent) ในลักษณะของประโยคทั้งสองมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งต่างกันที่ตัวโน้ต

ผลของการวิจัยสังคีตลักษณ์ พบว่าบทเพลงบทเพลงประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช เป็นสังคีตลักษณ์แบบสองตอน (Binary form) หรือสังคีตลักษณ์ A : B Form

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาหนังตะลุง ซึ่งเป็นศิลปะพื้นบ้านประจำท้องถิ่นโดยเน้นการศึกษาองค์ประกอบโดยรวมของหนังตะลุง ศิลปะประจำท้องถิ่นของภาคใต้

บรรณานุกรม

- กรุงศรี วัลลิโกดม, (2544, วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา
จังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
_____ . (2544), สภาพภูมิศาสตร์. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์
และภูมิปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
_____ . (2544), ลักษณะภูมิประเทศ จังหวัดนครศรีธรรมราช. วัฒนธรรม พัฒนาการ
ทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
_____ . (2544), เอกลักษณ์ของท้องถิ่น. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์
เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครศรีธรรมราช. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว
- เฉลียว ดวงสิน. (หนังตะลุงคณะรุ่งฟ้า แสงทอง) เทคนิคการบรรเลงดนตรีหนังตะลุง
(สัมภาษณ์, 19 เมษายน (2555)
- ณัชชา โสทธิยานุรักษ์, (2544), การวิเคราะห์จังหวะ. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), การวิเคราะห์ทำนอง. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), การวิเคราะห์เสียงประสาน. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), คีตลักษณ์สองตอน. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), คีตลักษณ์สามตอน. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), แนวทางการวิเคราะห์เพลง. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
_____ . (2544), ประโยคเพลง. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- _____ . (2544), **สังคีตลักษณ์รอนโด. สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ต่อศักดิ์ จันทระ, (2556), **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การบริหารจัดการวงดนตรี ฮอทชิลล์,** กรุงเทพฯ : มหาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- _____ ที่ทำการปกครองจังหวัดนครศรีธรรมราช, (2555.) กลุ่มชาติพันธุ์.
WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____ . (2555), トラประจำจังหวัด. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____ . (2555), ลักษณะภูมิประเทศจังหวัดนครศรีธรรมราช.
WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____ . (2555), เศรษฐกิจ. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____ . (2555), เศรษฐกิจ. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____ . (2555). ประชากร WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- บรรจง ชลวิโรจน์, (2545), **การวิเคราะห์ระยะขึ้นคู่เสียง (Interval).** การประสานเสียง, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เสมาธรรม.
- _____ . (2556), **หลักเสียง. สอนดนตรีให้เป็นดนตรี.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด.
- _____ . (2556), **องค์ประกอบดนตรี สอนดนตรีให้เป็นดนตรี.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มติชนปากเกร็ด
- บัญชา อาษากิจ, (2554), **กลุ่มชาติพันธุ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช. ดนตรีประกอบการแสดง** **หนังตะลุง คณะสุชาติ ทรัพย์สิน,** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- _____ . (2554), **วิธีการดำเนินการวิจัย. ดนตรีประกอบการแสดงหนังตะลุงคณะสุชาติ ทรัพย์สิน.** ปองทิพย์ หนูยอม, (2531), **ศิลปะการเล่นเงาของภาคใต้ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมวิทยาลัยครูยะลา.** กรุงเทพฯ : การพิมพ์กรุงเทพมหานคร.
- มนต์ชัย ศรีชัย, (2554), **ประวัติและผลงาน นายเฉลียว ดั่งสิน (หนังรุ่งฟ้า แสงทอง).** นครศรีธรรมราช : มนต์ชัย ศรีชัย ผู้พิมพ์.
- วิมล คำศรี, (2549), **การแสดงหนังตะลุงที่ผู้ชมชื่นชอบ หนังตะลุงชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ ไทม์ พรินต์ติ้ง.
- _____ . (2549), **แนวเรื่องนิยายหนังตะลุงหนังตะลุงชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช. หนังตะลุง** **ชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช.** (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ ไทม์ พรินต์ติ้ง.

- _____. (2549), ประวัติชีวิตและผลงานศิลปินหนังตะลุงชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช. **หนังตะลุงชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ ไทม์ พรินติ้ง.
- _____. (2549), ภาพลักษณ์ของศิลปินหนังตะลุง **หนังตะลุงชั้นครูคู่มือเมืองนครศรีธรรมราช**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นครศรีธรรมราช : โรงพิมพ์ ไทม์ พรินติ้ง.
- วิชา เชาวศิลป์, (2543), ผลการวิจัยดนตรีประกอบหนังตะลุง. การศึกษาดนตรีที่ใช้ประกอบการดำเนินเรื่องในหนังตะลุง. งานวิจัยวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติโดยส่วนวิจัยและพัฒนาประจำปีงบประมาณ 2524 - 2548 กลุ่มงานวิจัยภาคใต้
- สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้, (2529), **หนังตะลุง**. สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์
- สำนักงานจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2555). การศึกษา. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH
- _____. (2555), ขบนิยมในการเล่นหนังตะลุง. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH.
- _____. (2555), แผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราช. WWW.NAHONSITHAMMARAT.GO.TH.
- สำเร็จ คำโฆง, (2537), วิธีสร้างมโหรี และวิธีพัฒนามโหรี. เอกสารคำสอนวิชาการประพันธ์เพลง. ขอนแก่น : สำเร็จ คำโฆง. ผู้พิมพ์.
- สีบพงศ์ ธรรมชาติ, (2554), ความหมาย “ตามพริลิ่งค์” อารยธรรมแดนใต้ตามพริลิ่งค์ **ลังกาสุกะศรีวิชัยและศรีธรรมราชมหานคร**, (เมือง 12 นักษัตร), นครศรีธรรมราช : บุญฤทธิ์ ธรรมชาติการพิมพ์
- สุชาติ ทรัพย์สิน.ม.ป.ป. **พัฒนาการดนตรีหนังตะลุง**. (สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2556).
- สุวัฒน์ ทรงเกียรติ, (2542), อัตราความเร็ว - ช้าของจังหวัด องค์กรประกอบดนตรีสากล. ภาควิชาดนตรีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. สถาบันราชภัฏภูเก็ต.